

LAURA GOST
Les cendres a la piscina

Premi Proa de novella

labutxaca

Laura Gost

Les cendres a la piscina

V Premi Proa de novel·la

Proa
Barcelona

Un jurat format per Xavier Pla, Clara Queraltó, Anna Sàez, Vicenç Villatoro i Josep Lluch, que actuava també de secretari, va decidir atorgar el V Premi Proa de novel·la a aquesta obra.

La primera edició d'aquesta obra es va publicar
a Proa el novembre del 2023

Primera edició en aquest segell: novembre del 2024

© Laura Gost, 2023
Publicat d'acord amb Pontas Literary & Film Agency

L'escriptura d'aquesta obra ha rebut un ajut
de la Institució de les Lletres Catalanes.

© d'aquesta edició: Edicions 62, s.a.,
labutxaca

Fotocomposició: Grup62
DIPÒSIT LEGAL: B.17.302-2024
ISBN: 978-84-19971-50-0

La lectura obre horitzons, iguala oportunitats i construeix una societat millor. La propietat intel·lectual és clau en la creació de continguts culturals perquè sosté l'ecosistema de qui escriu i de les nostres llibreries.

En comprar aquest llibre contribuïu a mantenir aquest ecosistema viu i en creixement. A Grup62 agraïm que ens ajudeu a donar suport així a l'autonomia creativa d'autores i autors perquè puguin continuar desenvolupant la seva funció.

Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra. Podeu contactar amb CEDRO a través del web www.conlicencia.com o per telèfon al 91 702 19 70 / 93 272 04 47.

SEBASTIÀ

Dia 1 d'abril de 2020, a Alcúdia, en Sebastià fa vuitanta-un anys assegut a la sala d'estar de casa seva. Ensuma la coca pujada que en Juan Manuel ha preparat a primera hora del dematí. El dia abans, el cuidador va comprar els ous, el sucre, el llevat i la farina. També les espelmes, l'u i el vuit, i un parell de coses més. Veneçolà de trenta-set anys, en Juan Manuel no té carnet de conduir. Se'n va al supermercat en bicicleta els dimarts, els dijous i els dissabtes. Els dimecres s'atura a la farmàcia perquè li donin la medicació d'en Sebastià.

En Sebastià mira el cuidador amb recel, esceptic. L'escepticisme el fa extensible a la coca d'aniversari, que en Juan Manuel ha cobert d'una capa de llet condensada que ell troba sobrera. Bufa les espelmes i el cuidador aplaudeix amb aquelles manotes fortes que el subjecten quan la

pèrdua de l'equilibri l'aplega sense el caminador a mà. Després fa un repàs mental a les cridades de felicitació que preveu rebre durant el dia. Una d'en Miquel i una altra d'en Josep, els fills. Una de na Leidi, la tercera exdona. Cap cridada dels nets, cap tampoc de les altres exdones, na Catalina i na Mercedes. D'amics ja no n'hi queden gaires.

Potser en Sebastià se sent tot sol, davant la coca enforada per un home que fa un any no coneixia i que li fa costat per raons que queden enfora de l'estimació. Tal vegada enyora la idea d'un pastís cuinat amb menys traça i amb més tendresa i fa una ullada a les cadires buides que enrevolten la taula amb el conhort que, com a mínim, aquesta vegada hi ha una força d'ordre major que estén la solitud arreu. Pot ser que pensi i senti totes aquestes coses, mentre bufa el vuitanta-u de cera vermella, però també és possible que en Sebastià es limiti a rovegar un tros de coca sense dir res, sense cap gràcies tampoc per a en Juan Manuel. Com a molt, una crítica culinària escarida: «No fa llarg, però es pot menjar», o alguna cosa així.

En Sebastià observa la foto gran que presideix la calaixera de la sala d'estar, la del marc platejat. Hi surt ell, hi surt São Paulo, hi surt na Leidi, la brasilera de qui en Sebastià es va divorciar fa dos

anys, després d'onze de matrimoni. Na Leidi era l'amiga de na Sandra, que els feia de criada a ell i a na Mercedes, la segona dona, al xalet exuberant d'Alcanada.

De vegades en Sebastià enyora el xalet de tres pisos que ell mateix va construir. Situat a primera línia de la mar, el xalet era la demostració de pui-xança d'un expagès pobler que s'havia sabut rein-ventar amb l'arribada del boom turístic a l'illa. De vegades, en Sebastià fins i tot enyora na Mercedes. Però sobretot enyora na Leidi. A na Catalina, la primera dona i mare dels seus fills, no l'enyora mai.

Si hagués sabut que, al cap de dos anys, estarien aïllats a casa com a conseqüència d'una pandèmia mundial, en Sebastià s'ho hauria pensat dues vegades abans de demanar el divorci a la brasilera. Per a una ment pragmàtica com la seva, és un disbarat que siguin les mans d'en Juan Manuel, molt més aspres i menys càlides, les que ara li fan els massatges i li colloquen bé els coixins quan se sent incòmode a la butaca. Si ho hagués sabut, encara estaria casat amb la tercera dona, d'això no en té cap dubte. Però, és clar, ell no podia saber-ho, ningú no podia saber-ho, que dia 1 d'abril de l'any 2020 estarien així, i per això la resignació és més bona de dur.

El motiu del darrer divorci fou el següent: amb setanta-nou anys i casat per tercera vegada, en Sebastià no volia conformar-se amb un matrimoni en què li calgués cedir protagonisme, desplaçar-se a un costat. Des que s'havia tret el carnet de conduir i el títol de massatgista, na Leidi havia agafat el gust a les sortides amb les amigues, les allargava més del compte. També havia après a gaudir de la seguretat de guanyar uns doblers propis fent massatges a alguns veïnats, cada vegada més veïnats i cada vegada més doblers. Més d'un dia a la setmana, en arribar a casa, en Sebastià se l'havia trobada buida i fosca, amb les persianes abaixades, el sopar sense escalfar. Quan na Leidi havia tornat de fer les seves coses, havia manifestat un gran cansament, que s'havia traduït en un parell de nits sense coit. I per aquí sí que no hi passava, en Sebastià. Que el sexe era el sexe i setanta-nou anys no eren res, o això volia creure i fer creure als altres.

Ja n'havia tengut a bastament amb els anys de sequera amb na Catalina, quan els fills eren petits. També amb les absències de na Mercedes durant els mesos previs a la separació, quan la segona dona entrà en contacte amb una secta religiosa que li mudà la personalitat. En casar-se amb na Leidi, en Sebastià sabia cert què l'empe-

nyia a contraure matrimoni per tercera vegada. I no tenia previst perdre de vista el full de ruta.

No volia estar tot sol. Sobretot, no volia deixar de ser la màxima prioritat en la vida de la seva dona. La decisió de casar-se amb la brasilera, com la de pagar-li el carnet de conduir i el títol de massatgista, responia, en bona part, a aquesta voluntat. Era el més pràctic per a un home que aleshores fregava la setantena i que d'un temps ençà tenia mal d'esquena i pocs reflexos al volant.

Després del divorci turbulent amb na Mercedes, havia comunicat als fills la decisió de casar-se amb na Leidi.

—Me casaré amb ella tan aviat com sigui possible —havia dit a en Miquel i en Josep—. No té papers ni cap lloc on caure morta i a mi me surt més barata que una infermera. Me cuidarà bé i dubt que perdi el cap com l'altra.

En sentir aquestes paraules, en Miquel havia fet un senyal al pare per advertir-lo que na Leidi era a la cuina. En Sebastià, concentrat com estava en l'aperitiu que la brasilera acabava de servir, va fer un glop al Martini. El gest del fill major li va passar desapercebut.

En Sebastià s'acaba el tros de coca i fa saber a en Juan Manuel que té son. El cuidador li allarga un torcaboques perquè es faci nets els llavis, ara

bruts de miques i de llet condensada. Després retira els plats i els coberts. La coca pujada la deixa allà on és, damunt de la taula de la sala. A en Juan Manuel li agrada l'oloreta que fa, l'atmosfera que s'impregna de la calidesa d'alguns dolços casolans. El cuidador acompanya en Sebastià a la seva butaca i li col·loca bé els coixins, tot seguit agafa un tassó d'aigua freda i el deixa a la tauleta del costat.

Quan en Sebastià tanca els ulls, en Juan Manuel no apaga el televisor. L'aparell ha estat sense so durant tot aquest temps, també mentre en Sebastià bufava les espelmes. El cuidador sap que l'home de qui té cura necessita la remor d'un telefilm alemany per adormir-se. I en versió original, res de doblatges. A en Juan Manuel el meravel·la aquesta excentricitat tan específica.

—Així me'n record de les alemanyes. —En Sebastià justifica la caparrudesca d'aquesta manera.

I quan en Juan Manuel li demana de quines alemanyes parla, l'home encara té temps de recordar n'Anke, una de les allotes que l'any 1990 estiuejaven a l'hotel Palacio. En Sebastià n'era el constructor i el propietari, i n'Anke era alta i rossa i es posava uns biquinis minúsculs que amb prou feines li tapaven res.

Si ell tenia cinquanta-un anys, l'estiu del 1990, n'Anke en tenia vint-i-sis, tres més que en Miquel.

Aleshores en Miquel estava enfora de ser un picador, però tenia els seus encants, així que no era forassenyat intuir que n'Anke s'hauria pogut sentir atreta per la silueta d'espatlles amples, cames primes i braços fibrats del fill gran d'en Sebastià.

En Miquel i n'Anke reien sovint, flirtejaven, nedaven, s'esquitxaven, tornaven a riure. En Sebastià hi va compartir llit tres vegades. Desconeix què va fer en Miquel: no va tenir mai prou empenya per demanar-l'hi, però en Sebastià sospita que l'estiu del 1990 acabà amb pare i fill havent picat de la mateixa banderilla. L'estiu següent, n'Anke no va reservar habitació a l'hotel Palacio. En Sebastià no la va tornar a veure més.

—Una verge és una alemanya de quinze anys que boixa poc.

En Sebastià se sentia orgullós de la frase que havia concebut. La trobava enginyosa, sarcàstica. Per això l'havia repetida sovint durant els anys vuitanta. Als sopars amb els amics, als dinars de feina, també a casa, davant de la família. En sentir-lo, els fills giraven els ulls en blanc, empegueïts per la falta de pudor de son pare. Na Catalina, la mare dels allots, la primera esposa, engolia cullerades de sopa sense replicar, resignada als exabruptes etílics de qui als anys noranta ja seria l'exmarit.

Als anys setanta i vuitanta, les alemanyes tenen un impacte amarg en la vida de na Catalina. Durant els anys posteriors, el ressentiment se li fa present en anar-se'n al llit, just abans que la son li concedeixi una treva per a la rancúnia que li desperten en Sebastià i les alemanyes, el fracàs, el desamor, la pena.

Dona grasseta que amb prou feines sobrepassa el metre cinquanta, na Catalina prova una desena de règims durant els darrers vint anys de matrimoni, condicionada pel nou cànon de bellesa que imposen les estrangeres altes i estilitzades, de cossos esvelts i pell torrada pel sol. Ella, que es fa gran amb la convicció que les pells morenes de les dones pageses són una cosa que convé evitar, ensopega amb un canvi de paradigma segons el qual la pell blanquinosa deixa de ser el símbol de les classes benestants per esdevenir antiquada, poc estiuenca, menys eròtica.

Na Catalina abandona el camp quan el marit comença a prosperar com a mestre d'obres. Quan l'especulació el du a adquirir cada vegada més propietats, ajuda en Sebastià amb la comptabilitat. Aprèn a marxar forçades a fer números, a rebaijar lletres, a gestionar un patrimoni que, massa sovint, no es tradueix en un augment estable dels estalvis familiars, que ella revisa religiosament.

Quan en Sebastià té doblers, els gasta o els inverteix, però quasi mai no els guarda.

Des que els nins són petits, en Miquel i en Josep l'anomenen *muti*, a na Catalina. *Muti* per *Mutter*, que és la paraula amb què els infants alemanys es dirigeixen a les seves mares quan passen les vacances a l'hotel Palacio o a l'hotel Voramar. Els petits Miquel i Josep gaudeixen de passejar pels hotels del pare. Es refresquen a la piscina i contemplen amb ulls fascinats els cabells rossíssims d'aquells nins i nines que se'ls assemblen però que parlen un idioma que ells no comprenen. *Hallo. Bite. Danke. Mutter.*

A na *muti*, per tant, és a dir a na Catalina, es pot considerar que les alemanyes fins i tot li canvien la identitat. Per culpa d'elles, perd el nom i el marit: l'obsessió d'en Sebastià és tan poc discreta que na Catalina es veu obligada a plantar-se, a dir fins aquí hem arribat. Esgotades les possibilitats de mirar cap a una altra banda, deixa de fer veure que no passa res i el divorci s'erigeix com l'alternativa digna. En signar els papers, el divorci només és l'única alternativa, la dignitat ja l'hauran perduda.

El que na Catalina no perd mai és la gana. En deixar en Sebastià i l'exposició a les alemanyes, les dietes s'acaben de manera definitiva, però

haurà de passar un temps abans que aprengui a dissimular el menyspreu que li desperten els qui demanen un cafè amb sacarina, un refresc *light*. Na Catalina s'allunya d'aquest estereotip, hi posa ganes i èmfasi. I el record de la dona que demanava llet desnatada queda soterrat per sucres i farines i lactis sencers, ancorat en una època pretèrita en què encara era na *muti* i la dona d'un propietari d'hotels encisat per les estrangeres.

En Sebastià de vuitanta-un anys no té cap pensament per a na Catalina, amb qui va estar casat durant més de dues dècades. Ja no deu recordar tampoc com l'anomenaven els fills.

«Mamà», respondria si algú l'hi demanàs.

O potser es limitaria a dir: «No en tenc ni idea».

És impossible, però, que en Sebastià se'n recordi, del *muti*: l'home ha canviat de vida i de dona un parell de vegades, des que tenia dos fills petits que li deien *muti* a sa mare, des que tenia una dona que esquivava els hidrats per aconseguir-lo.

En Sebastià s'adorm amb dificultat. L'arròs a banda que ha devorat abans de la coca pujada es tradueix en una digestió feixuga per al seu estómac. Es pregunta si no hauria fet bé de prendre unes cullerades de sal de fruites abans de fer la

becadeta, que potser dos plats d'arròs han estat excessius. D'un temps ençà, ell i el cuidador veneçolà s'han acostumat a fer els àpats en plats de postres. D'aquesta manera, si repeteixen no se senten tan culpables. Repetir quan menges en plats de postres no compta igual.

—Val més morir d'un rot que d'un badall.
—La padrina materna d'en Sebastià, al cel sia, deia això i ell ho subscriu.

L'home encara té temps de fer dos rotets silenciosos abans que en Juan Manuel se'l trobi mort. Quan se'n va, en Sebastià de vuitanta-un anys no ha reflexionat seriosament sobre si és creient o no. Abandona aquest món sense gaires preocupacions i sense estar segur de res, tampoc de si al lloc on vagi s'hi trobarà n'Anke o algú que s'hi assembli.